

Nr 223.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Adolf Dahl.

Förslag

till

lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Häri genom förordnas, att 6, 7, 8 och 12 §§ lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank skola, 6, 7 och 12 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad som i 8 § sägs, samt därtöfver till ett belopp av tvåhundra femtio miljoner kronor.

Om — — — utgivits.

7 §.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna — — — börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 8 § inräknas i metalliska kassan;
- d) växlar — — — riket;
- e) hos — — — räkning;
- f) medel, — — — och b).

8 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt, dels inom landet befintligt guldmynt samt omyntat guld dels ock, intill ett belopp motsvarande femton hundradelar av hela metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än etthundra femtio miljoner kronor.

12 §.

Riksbanken äger att

- a) köpa — — — säljbara;
- b) genom annat avtal övertaga såväl svenska som utländska, lätt säljbara statspapper;
- c) förmedla köp och försäljning av svenska statspapper ävensom allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Dahl, anmäler av fullmäktige i riksbanken i skrivelse den 6 mars 1930 gjord framställning om vissa ändringar i lagen för Sveriges riksbank, vilka huvudsakligen beröra bestämmelserna rörande grunderna för beräkningen av riksbankens sedelutgivningsrätt.

Föredraganden anför:

Genom lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 fastställdes riksbankens sedelutgivningsrätt till ett belopp, som med en kontingent av högst etthundra miljoner kronor översteg summan av följande kassatillgångar (primär sedeltäckning):

- a) metallisk kassa, d. v. s. riksbankens guldbehållning inom landet,
- b) riksbankens guldbehållning i utlandet eller under transport därifrån samt
- c) riksbankens hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

För sedelutgivning, som icke motsvarades av dessa kassatillgångar, erfordrades täckning av vissa andra tillgångar (supplementär sedeltäckning).

Den metalliska kassan fick ej bibehållas vid lägre belopp än tjugufem miljoner kronor. Om den av kassatillgångar icke täckta sedelutgivningen översteg ett belopp av sextio miljoner kronor, erfordrades viss förhöjning av minimibeloppet.

Den sålunda bestämda sedelutgivningsrätten visade sig emellertid så gott som omedelbart vara för snävt tilltagen. Genom lag den 3 maj 1901 genomfördes därför den utvidgning av densamma, att riksbanken medgavs rätt att utöver kassatillgångarna utgiva sedlar förutom till nämnda belopp av etthundra miljoner kronor jämväl till det belopp, varmed den metalliska kassan översteg fyrtio miljoner kronor.

Under förutsättning att den metalliska kassan ej understeg fyrtio miljoner kronor, kan innebörden av dessa bestämmelser med andra ord uttryckas

**Riksbankens
sedelutgivningsrätt.**

Äldre bestämmelser.

sålunda, att sedelutgivningsrätten fastställdes till ett belopp motsvarande summan av:

a) den metalliska kassans dubbla belopp, ökat med sextio miljoner kronor,
b) riksbankens guldbehållning i utlandet eller under transport därifrån samt

c) riksbankens hos bank eller bankir på utrikes ort i löpande räkning inestående medel efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning.

Enligt sistnämnda lag fick den metalliska kassan ej bibehållas vid lägre belopp än fyrtio miljoner kronor.

Dessa regler för riksbankens sedelutgivningsrätt gällde till den 12 augusti 1913, då bestämmelserna i lagen den 4 juni 1913 trädde i kraft. Dessa äro i huvudsak ännu gällande.

De förändringar, som år 1913 genomfördes, inneburo, att den kontingent, varmed sedelutgivningsrätten fick överstiga dubbla beloppet av den metalliska kassan, höjdes från sextio miljoner kronor till etthundratjugufem miljoner kronor eller med sextiofem miljoner kronor. Sedelutgivningsrätten ökades emellertid ej med detta belopp, enär det samtidigt bestämdes, att riksbankens utländska guldbehållning och tillgodohavande å löpande räkning i utlandet icke längre skulle utgöra primär utan endast supplementär täckning. Då dessa tillgångar under åren 1904—1912 i allmänhet hållit sig mellan 25 och 35 miljoner kronor, blev ökningen i sedelutgivningsrätten genom 1913 års lagändring 30—40 miljoner kronor.

Den metalliska kassans minimibelopp fixerades till sjuttiofem miljoner kronor.

De år 1913 i riksbankslagen införda bestämmelserna om riksbankens sedelutgivningsrätt hava sedermera undergått följande ändringar.

Genom lag den 31 augusti 1914 har den supplementära sedeltäckningen utökats med medel utlånade mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, vilka själva kunna tjäna som dylik täckning.

Genom lag den 25 maj 1915 har öppnats möjlighet att under vissa förutsättningar bereda riksbanken en sedelutgivning av ytterligare etthundra-tjugufem miljoner kronor.

Utöver denna i riksbankslagen medgivna sedelutgivningsrätt har riksbanken under viss del av åren 1918—1919 haft rättighet till en tredje kontingent å etthundratjugufem miljoner kronor. Bestämmelserna härom hava dock icke införts i riksbankslagen.

Gällande bestämmelser. De för riksbankens sedelutgivningsrätt nu gällande bestämmelserna framgå av följande paragrafer i riksbankslagen.

6 §. Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad, som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av etthundratjugufem miljoner kronor.

Om sådant med hänsyn till krig, krigsfara eller svår penningkris prövas oundgängligen nödigt, må Konungen och riksdagen samfällt medgiva riks-

banken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst etthundratjugu-fem miljoner kronor; åliggande det fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits. (Lag den 25 maj 1915, nr 134.)

7 §. Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer ävensom andra inhemska obligationer, som noteras å utländsk börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport därifrån varande, mot sjöfara försäkrat guldmynt eller omyntat guld;
- d) växlar, betalbara inom eller utom riket;
- e) hos bank eller bankir på utrikes ort i räkning inestående, inom sex månader till betalning förfallna medel, efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning;
- f) medel, utlånade mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, som omförmålas under a) och b). (Lag den 31 augusti 1914, nr 176.)

8 §. Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntat guld. Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor. (Lag den 4 juni 1913, nr 107.)

I förevarande framställning hava fullmäktige efter redogörelse för tidigare och nuvarande bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivningsrätt meddelat följande tabell till belysande av storleken av den metalliska kassan, sedelutgivningsrätten, sedelcirkulationen samt sedelreserven åren 1913 samt 1925—1929. För sedelutgivningsrätten och sedelreserven under år 1913 hava angivits tal, som beräknats på grundval av antagandet, att de bestämmelser, som trädde i kraft den 12 augusti nämnda år, varit gällande hela året och att avdrag icke behövt ske på grund av otillräcklig supplementär sedeltäckning. Att för senare år gå längre tillbaka än till 1925 har icke ansetts lämpligt med hänsyn till den stabilisering, som inträdde, sedan valutan på våren 1924 ånyo anknutits till guld.

*Fullmäktiges
framställning
om ändrade
bestämmelser.*

	1913	1925	1926	1927	1928	1929
<i>Metallisk kassa</i> (guld inom landet)						
i medeltal, miljoner kronor	102	233	228	224	233	237
<i>Sedelutgivningsrätt</i>						
i medeltal, miljoner kronor	329	591	581	574	591	599
<i>Sedelcirkulation</i>						
i medeltal, miljoner kronor	210	487	482	482	485	508
<i>Sedelreserv</i>						
i medeltal, miljoner kronor	119	104	99	92	106	91
lägst, » »	93	38	24	20	36	28
<i>Guld-kassa i förhållande till</i>						
1) sedelutgivningsrätt						
i medeltal %	31	39	39	39	39	40
2) sedelcirkulation						
i medeltal %	49	48	47	47	48	47
lägst %	43	42	41	41	42	42
<i>Sedelreserv i förhållande till sedelutgivningsrätt</i>						
i medeltal %	36	18	17	16	18	15
lägst %	28.4	6.4	4.2	3.8	6.1	4.7
<i>Sedelreserv i förhållande till sedelcirkulation</i>						
i medeltal %	57	21	21	19	22	18
lägst %	39.6	6.8	4.4	3.4	6.4	4.9

I anslutning till denna tabell hava fullmäktige anfört följande:

»Såsom framgår av tabellen, har sedelcirkulationen från 1913 till 1929 ökat från 210 till 508 miljoner kronor eller med 142 procent. Ökningen av betalningsmedlen beror på flera orsaker däribland betydligt högre prisnivå, större nationalinkomst och överhuvud en stegrad livaktighet inom näringslivet. För att möta anspråken på omsättningsmedel har riksbanken under åren 1913—1929 ökat sin metalliska kassa med 135 miljoner kronor eller med 132 procent. Denna ökning har emellertid icke varit så stor, att sedelreserven kunnat bibehållas ens vid sin absoluta storlek. Den har under perioden i fråga sjunkit från 119 till 91 miljoner kronor och har relativt sett undergått en ännu betydligare reducering. I förhållande till sedelutgivningsrätten har den sålunda minskats från 36 till 15 procent och i förhållande till sedelcirkulationen från 57 till 18 procent. Under åren 1925—1929 har sedelreserven lägst utgjort en så ringa andel av sedelcirkulationen som 6.8, 4.4, 3.4, 6.4 och 4.9 procent respektive.

Det prisfall, som ägt rum under perioden 1925—1929, har, såsom framgår av tabellen, icke föranlett en minskning i behovet av sedlar. Övriga faktorer, som bestämma sedelcirkulationens storlek, hava icke blott uppvägt prisetfallens inverkan i detta avseende utan även åstadkommit en ökning av cirkulationen. Möjligheten av ett ytterligare prisfall synes därför icke utgöra ett skäl mot den utvidgning av riksbankens sedelutgivningsrätt, som visat sig behöflig och som fullmäktige härmed vilja föreslå.»

Fullmäktige anse sålunda, att en vidgad sedelutgivningsrätt är av behovet påkallad. I avseende å de olika vägar, som härför stå till buds, hava fullmäktige yttrat följande:

»En utvidgning av sedelutgivningsrätten kan givetvis åstadkommas genom ökning av den metalliska kassan utan ändring av de nuvarande bestäm-

melserna för sedelutgivningen. Denna utväg har riksbanken senast under år 1929 vid två olika tillfällen sett sig nödsakad att anlita. Av flera orsaker synes det emellertid icke lämpligt, att riksbanken använder denna utväg för att förskaffa sig en tillräckligt stor sedelutgivningsrätt.

Läget på den internationella guldmarknaden karakteriseras av en viss knapphet på guld, vilken framkallat en stegring i guldvärdet och ett där emot svarande prisfall å varumarknaden. Åtgärder, som kunna ytterligare påverka utvecklingen i nämnda riktning, böra om möjligt undvikas, och det är därför önskvärt, att riksbanken för närvarande icke ställer ökade krav på världens guldförråd.

En alltför stor guld-kassa medför för riksbankens del en onödig ränteförlust.

Den betydande men tillfälliga ökning av sedelbehovet, som regelbundet inträder vid olika tillfällen under året — vid kvartalsskiften, skatteterminer etc. — bör riksbanken hava möjlighet att tillfredsställa utan att behöva öka den metalliska kassan. Dennas storlek bör avpassas efter det mera konstanta sedelbehovet.

Slutligen torde även böra beaktas, att en höjning av sedelutgivningsrätten enbart genom ökning av den metalliska kassan kan vara förenad med viss olägenhet i fråga om täckningsbestämmelsernas upprätthållande. Om nämligen guldkassan reduceras med ett visst belopp, minskas enligt nuvarande bestämmelser sedelutgivningsrätten med dubbelt så stort belopp. Denna starka känslighet hos sedelutgivningsrätten för ändringar av den metalliska kassans storlek är ju oskiljaktig från det svenska systemet för centralbankens sedelutgivning, sådant detsamma utformats 1901 och 1913, och att i detta avseende genomföra någon principiell ändring synes — i varje fall för närvarande — icke vara påkallat. Men berörda olägenhet utgör ytterligare ett skäl att söka på annat sätt än genom ökning av guldkassan åstadkomma en utvidgning av sedelutgivningsrätten.

De för riksbankens sedelutgivning gällande bestämmelserna bygga på principer från såväl kvotdelssystemet som kontingenteringssystemet. Från det förra systemet är bestämmelsen hämtad, att riksbanken äger utgiva sedlar till dubbla beloppet av den metalliska kassan. Men samtidigt finnes en viss sedelkontingent, för vilken guldtäckning icke erfordras. Kontingenteringssystemet bygger därpå, att det belopp sedlar, som beräknas alltid komma att kvarhållas av rörelsen, icke erfordrar guldtäckning. Det är givet, att kontingentens storlek endast bör fastställas tillsvidare och att den bör ökas i mån av en stadigvarande tillväxt i sedelbehovet. Redan de kommitterade, vilka den 1 december 1900 avgåvo det förslag till sedelutgivningsbestämmelser, som låg till grund för lagen den 3 maj 1901, framhöllo, att det syntes ligga i sakens natur, att maximibeloppet av den av guld icke täckta sedelkontingenten tid efter annan justerades, och att en höjning av maximibeloppet naturligtvis borde äga rum, i den mån näringslivet krävde ökad sedelemission. Till detta uttalande anslöto sig fullmäktige år 1913 vid avgivande av förslag till ändringar i sedelutgivningsbestämmelserna, vilka — — — bland annat inneburo en ökning av kontingenten, och denna ståndpunkt godkändes av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen. Naturligt är, att en kontingent, vars storlek avpassats efter 1913 års förhållanden, mindre väl överensstämmer med det nuvarande behovet av betalningsmedel.»

I anslutning härtill hava fullmäktige uttalat, att en höjning av kontingenten synes utgöra den lämpligaste vägen för att åstadkomma en utvidgad sedelutgivningsrätt.

Vid övervägande av frågan, med vilket belopp den nuvarande kontingenten, etthundratjugufem miljoner kronor, borde ökas, hava fullmäktige utgått ifrån, dels att sedelutgivningsrätten med hänsyn jämväl till de säsongmässiga stegringarna icke borde avsevärt understiga ett belopp av sjuhundra miljoner kronor, dels även att den nuvarande metalliska kassan borde kunna successivt i någon mån minskas. Om densamma beräknades komma att bibehållas vid omkring tvåhundra miljoner kronor, skulle detta i jämförelse med år 1913, då den varit ungefär etthundra miljoner kronor, innebära en ökning med cirka 125 procent. Ökades den nuvarande kontingenten i samma proportion, skulle den uppgå till cirka tvåhundra och trettio miljoner kronor. Fullmäktige ansåge dock, att kontingenten för närvarande kunde bestämmas till ett något lägre belopp eller till tvåhundra miljoner kronor. Vid en metallisk kassa av tvåhundra miljoner kronor, skulle därvid sedelutgivningsrätten komma att utgöra sjuhundra miljoner kronor. Med en metallisk kassa av tvåhundra och trettio miljoner kronor och en kontingent av tvåhundra miljoner kronor, skulle den minsta möjliga guld täckningen komma att utgöra omkring 33 procent och med en metallisk kassa av tvåhundra miljoner kronor 32 procent.

I det föregående har berörts, att riksbanken tillhörigt guld i utlandet enligt nuvarande bestämmelser icke får inräknas i underlaget för sedelutgivningen, varemot sådant guld inräknas i den supplementära täckningen.

Av praktiska hänsyn hava fullmäktige ifrågasatt en viss mildring av denna bestämmelse och till stöd härför anfört följande:

»Den ekonomiska utvecklingen har medfört, att vårt lands penningmarknad blivit mera känslig än tidigare varit fallet för fluktuationer å de internationella penningmarknaderna. Härigenom kunna ökade anspråk på guld kassan uppstå. Redan nu förekomma gulddutttag från utländskt håll. Under de senaste åren hava sådana gulddutttag gjorts för utländsk centralbanks räkning. En del av det guld, som riksbanken utlämnat för industriella behov, har gått till förbrukare i utlandet, där guldmarknaden icke är fri. I den mån riksbanken förlorar guld, kan den åter täcka sitt behov genom inköp exempelvis i London eller New York. Transporten till Sverige av det inköpta guldet tager dock viss tid, och guldet kan, såsom nämnts, först sedan det införts i landet utgöra underlag för sedelutgivningen. Enär man måste räkna med att uttag av guld från riksbanken kunna ske vid en tidpunkt, då sedelreserven på grund av den inländska marknadens krav är mycket låg, skulle det vara till lättnad för bankens guldpolitik, om banken erhöle rätt att såsom underlag för sedelutgivningen inräkna densamma tillhörigt, i utlandet befintligt guld. Om riksbanken bereddes en sådan möjlighet att snabbt öka den metalliska kassan, skulle den genomsnittliga storleken av densamma kunna något minskas, vilket, såsom i det föregående berörts, ur olika synpunkter vore till fördel.

I andra länder har man i allmänhet icke hyst betänkligheter mot att centralbanken i underlaget för sedelutgivningen inräknar utom landet befintligt guld. Såvitt fullmäktige hava sig bekant, finnes endast i ett fåtal centralbankers statuter förbud mot dylik placering. Ett icke ringa antal centralbanker — däribland de största — hava full frihet i detta avseende,

medan för andra rätten till dylik gulddeposition i utlandet är förknippad med vissa villkor.»

För vinnande av det praktiska mål, fullmäktige åsyftade med en ändring i nu berört avseende, syntes det böra medgivas, att en viss del av riksbanken tillhörigt, utom landet befintligt guld finge utgöra primär sedeltäckning och således inräknas i den metalliska kassan. Det kunde visserligen ifrågasättas, huruvida det vore lämpligt att härvidlag införa någon begränsning. Emellertid syntes det enligt fullmäktiges mening under nuvarande förhållanden vara tillräckligt, att nämnda del bestämdes till femton hundra delar av den metalliska kassans totala belopp. Skulle erfarenheten giva vid handen, att denna gräns vore för snäv, syntes denna fråga ånyo böra upptagas till prövning.

Utom landet befintligt guld, som inräknades i den metalliska kassan, skulle givetvis icke kunna utgöra supplementär sedeltäckning. Härav föranleddes ett tillägg till mom. c) i 7 § riksbankslagen. I samband därmed syntes nämnda moment böra omredigeras därhän, att orden »mot sjöfara försäkrat» ersattes av orden »på ett betryggande sätt försäkrat».

I detta sammanhang hava fullmäktige föreslagit höjning av det för guld-kassan fastställda minimum. Fullmäktige hava därvid erinrat, att det, samtidigt med att kontingenten år 1913 höjts till etthundratjufufem miljoner kronor, föreskrivits, att den metalliska kassan icke finge bibehållas vid ett lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor. Förut gällande minimum hade varit fyrtio miljoner kronor. Bestämmelsen om ett minimum för den metalliska kassan hade varit av särskild betydelse under tider, då riksbanken kunnat utgiva sedlar jämväl mot underlag av fordringar hos utländska banker eller bankirer. Vid nuvarande bestämmelse, att endast guld finge berättiga till sedelutgivning, bleve stadgandet om ett minimum för den metalliska kassan av vikt endast vid en stadigvarande betydande minskning av sedelcirkulationen. Om kontingenten fastställdes till tvåhundra femtio miljoner kronor, syntes lämpligen kunna föreskrivas, att den inom landet befintliga guldkassan icke finge bibehållas vid lägre belopp än etthundra femtio miljoner kronor. Vid en metallisk kassa å sistnämnda belopp bleve guldtäckningen något mera än 27 procent, om sedelutgivningsrätten till fullo utnyttjades. Detta syntes knappast någon gång bliva fallet, utan komme, praktiskt sett, den lägsta guldtäckningen att icke obetydligt överstiga nämnda procenttal.

Fullmäktige hava slutligen framlagt förslag till erforderliga ändringar i 6, 7 och 8 §§ riksbankslagen.

I sin förevarande skrivelse hava fullmäktige även föreslagit vissa ändringar i 12 § riksbankslagen. I denna paragraf stadgas bland annat, att riksbanken äger att — förutom köpa och sälja svenska obligationer samt sådana å

Andra
ändringar i
riksbanks-
lagen.

utländsk börs noterade utländska statspapper, som äro lätt säljbara (mom. a) — genom annat avtal övertaga såväl svenska statens obligationer som utländska, lätt säljbara statspapper (mom. b) ävensom förmedla köp och försäljning av svenska statens och allmänna hypoteksbankens obligationer (mom. c).

Fullmäktige hava nu yttrat, att då det syntes vara önskvärt, att berörda stadganden i riksbankslagen erhöles en sådan avfattning, att därav framginge, att riksbanken ägde att genom annat avtal övertaga samt förmedla köp och försäljning av icke blott svenska statens obligationer utan jämväl skattkamarväxlar utfärdade av riksgäldskontoret, fullmäktige ansett stadgandena böra i sådant avseende fullständigas. Detta syntes lämpligen böra ske genom att i mom. b) orden »statens obligationer» uteslötes och i mom. c) ordet »statens» ersattes av ordet »statspapper».

Vid bifall härtill skulle 12 § riksbankslagen erhålla av fullmäktige angiven ändrad lydelse.

Departement-
mentschefen.

Enligt gällande bestämmelser äger riksbanken utgiva sedlar till belopp, motsvarande dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, samt därutöver ett belopp av etthundratjugufem miljoner kronor. Såsom metallisk kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntat guld. Däremot är det icke medgivet att i underlaget för sedelutgivningen inräkna riksbanken tillhörigt guld i utlandet. Den metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor.

I dessa bestämmelser, vilka kvarstå oförändrade sedan tiden före kriget, föreslå nu bankofullmäktige vissa jämkningar, varigenom riksbankens sedelutgivningsrätt skulle vidgas utan att samtidigt bankens guldkassa behöver i motsvarande mån ökas. Detta syfte hava fullmäktige tänkt sig vinna sålunda, att, å ena sidan, det belopp, med vilket sedelutgivningsrätten må överstiga guldkassans dubbla summa, skulle höjas till tvåhundra femtio miljoner kronor, och, å andra sidan, i den metalliska kassan skulle få inräknas jämväl riksbanken tillhörigt, utom landet befintligt guldmynt och omyntat guld intill ett belopp, motsvarande femton procent av hela den metalliska kassan, detta dock, vad angår guld under transport, under förutsättning att guldet är på betryggande sätt försäkrat. I sammanhang härmed hava bankofullmäktige föreslagit, att det för guldkassan fastställda minimum höjes till etthundra femtio miljoner kronor. Nu angivna bestämmelser beröra 6, 7 och 8 §§ riksbankslagen.

De skäl, som bankofullmäktige anfört till stöd för förevarande framställning, finner jag övertygande. Den föreslagna ökningen av den sedelmängd, för vilken guldtäckning icke erfordras, innebär väsentligen en anpassning efter det stegrade behov av omloppsmedel, som de senare årens expansion på det ekonomiska området fört med sig. Därigenom skulle riksbanken befrias från tvånget att hålla en onödigt stor guldkassa, vilket, bland annat,

innebär den fördelen, att motsvarande ränteförlust undvikes. Även förslaget att i viss utsträckning medgiva, att utom riket befintligt guld får tjäna som sedeltäckning, synes mig välbetänkt, då på sådant sätt möjlighet beredes att bekvämligt möta tillfälliga stegringar i cirkulationen. Icke heller finner jag anledning motsätta mig den ifrågasatta höjningen av guld-kassans minimibelopp. Jag tillstyrker alltså, att de av fullmäktige föreslagna ändringarna i 6, 7 och 8 §§ riksbankslagen, med vissa jämkningar av redaktionell natur, föreläggas riksdagen.

Vid sidan av nu berörda ändringar i fråga om sedelutgivningsrätten föreslå bankofullmäktige vissa jämkningar i 12 § riksbankslagen, gående ut på möjlighet för riksbanken att övertaga samt förmedla köp och försäljning av icke blott svenska statens obligationer utan jämväl skattkammarväxlar, utfärdade av riksgäldskontoret. En dylik utvidgning av riksbankens verksamhetsområde synes mig visserligen kunna vara föremål för någon tvekan. Jag har likväl ej ansett mig böra avråda från framläggande av förslag jämväl i denna del. I 12 § under c) synes oen jämkningen böra vidtagas, att konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer upptagas jämte allmänna hypoteksbankens.

Föredragande departementschefen uppläser härefter upprättat förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Olga Gjörloff.